

מסורת הש"ס

המקבל שדה מחבירו

פרק תשיעי בבא מציעא

קו.

עין משפט
גזר מצוה

צד א מ"י פ"ב מה"ל
 אבות ה"ל כג סמג
 ע"ש מה טו"ע א"ע ס"י
 פ"ה ספ"ק ד':
 צה ב מ"י ס"ו מהלכות
 שפירות הלכה ו' סמג
 ע"ש פ"ט טור ש"ע ס"ח
 ס"י ק"ק ספ"ק ו' ו"ה ש"ע
 ספ"ק ג':
 צו ג מ"י ע"ס סמג ע"ס
 טו"ע ח"מ ס"י ק"ק
 צ"ד ו"ה טו"ע ס"ה ק"ק
 ספ"ק א':
 צה ה מ"י פ"ח מה"ל
 שלחן ושמעון ה"ל
 ה סמג ע"ש ק"ג טו"ע
 ח"מ ס"י ע"ל ס"ה ק"ק

כשעוין קמח מלאכה דלי לאו הכי מה מכירה שייך בהם דמי
 יקנה וה"י מיירי דליכא בזימנים קמח פירי ולכן הוה קרנא אפילו
 לאזני ולפי שאין עושוין אלא פירות מועטין ילקח בהן קרקע ויאלץ
 פירות וזהו טובא שנייה אבל בשמעתין דליכא פירי אז העלים
 מיקרו פירי לאזני וי"ל דמי"מ מוכח

שפיר דקרנא הוה אפילו כשישג לגמרי
 ולהכי קאמר תנא קמח ילקח בהן
 קרקע אפילו מעתה שעושוין קמח
 פירות לטובתו של בעל ופליג "ארשב"ג
 דאמר לא תמכור משום שעה בית
 אביה ולא חיישין לטובת הבעל כל
 וכן שעושוין קמח פירות עד שמיישג
 לגמרי ולא ילקח בהן קרקע אבל
 לאזני דאמר פירי הוה ושישג לגמרי
 נוטל בעל הבית הכל אם כן אין
 זה טובת הבעל מה שלקח בהן קרקע
 ואוכל פירות משלו כי טוב לו וימר
 להמתין מעט עד שמישג לגמרי
 ויהא הכל שלו: א"ל רבינא דרב
 אשי משכנתא דסורא אם אמר לקוחה
 היא בדי ה"ג דנאמן בו, אלא ודאי
 לא מהימן הקשה רבנן רבי אלחנן
 דהא תנן (ב"ב דף כח.) חוקת הבתים
 כו' חוקתן ג' שנים ואומר ר"י דהתם
 בטוען שמחוק בה בגול הוה חוקה
 שהיה לו למחות מן שלש כי יודע
 בודאי כיון שנתנו לה בגול אם
 ישחק לו ג' שנים ולא ימחה שיטעון
 על ידי ג' שנים שהיה שלו ולכן
 היה לו למחות שידוע לכל שחקו
 חכמים למחות מן שלש ואם לא
 מיחה הפסיד אבל כשמשכנתא בא
 לידו סובר המקשה כי לא תקנו
 חכמים אין לחוש שאחר ג' יטעון
 שקר ואי"ת אם כן לעולם יהיה בעל
 הקרקע נאמן ואמר בגול הוא בא
 מנו דאי בעי אמר במשכנתא היה
 אלץ או לפירות הורדתיך וי"ל דהוי
 מנו במקום עדים דלן סבדי אם היה
 בא בגול לא היה שחוק אלא היה מוחה
 אי נמי אין זה מנו שאין טוען בלזון
 משכנתא היה או לפירות הורדתיך
 לפי שסבור להוציא גם הפירות שכן
 אכל אי נמי חביב מנו להוציא כיון
 שאכלה שני חוקה וקשה דעמא
 דשגשג שנים הוה חוקה משום דעד
 שלש שנים מודהר איניש בשטריה
 טפי לא מודהר והשתא הלא ע"כ
 דרין לשמור לעולם כי שמה יטעון זה
 משכנתא הוה ע"כ נראה דלא בעי
 למימר שלא יהא נאמן [לומר] לקוחה
 היא בידי אלא שאל מה תקנה יעשה
 הממשקן שלא יוכל להחזיק ולטעון
 לקוחה היא בידי דמחאה נראה דלא
 מהניא אלא כשאומר פלניא אכיל
 ארעאי בגולותא ומשי רב אשי

ימכרו וכו'. אלמא קרנא הוה דלי
 פירות לעל: וסוקינו. קפלה עליהן
 אוקימנא. כחכותו בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף ע"ט):
 כשדה אחרת. שלא הייתה הקרקע
 אחרים דהא כלל קרנא דידה לגמרי
 אז אחרת (ו) לישקלניהו בעל לכוניה:
 הסווא שטר. שטר משכנתא דסורא
 במשגל שנה אליו ולא פירש בו
 מנין השנים: הכי גרסינן וקדים
 מלוה ואכלניהו לפירי. דשנה שלישי
 מקמי דנתבעיה לדינא: קרקע בחוקה
 בעליה עומדת. אש"ג דלא תבעיה
 עד לאחר אכילת פירות און בתר
 קרקע אליון וכי מספקא לן שנה זו
 של מי אוקי דרעא בחוקה מריה
 ושלא דנין אכלניהו לפירי: בחוקה
 אוקלין עומדות. כיון דקדים ואכלניהו
 ואתא לאפוקי מיניה ימייה ראהי דלאו
 שלש הוה דבתר אכילת פירות אליון:
 והא ק"ל הלכתא כרב נחמן דבימי.
 ורב נחמן קרקע בחוקה בעליה
 עומדת קאמר גבי סוכר מרחץ
 משגל עשר וזוהי לשנה מדירג וכן
 לחדש בהשאל (לעיל דף קב:) ואפילו
 בא בסוף ההדס אמר כולו למשכיר
 כשנתעברה השנה: הני מילי מילתא
 דלא עבידא לאיגלווי. לומר בתר
 קרקע ודאי אית לן למחול ומיהו הני
 מילי בספק שאין עומד לעולם להתברר
 כי ההוא דמספקא לן בין אם תפס
 מנין: לא ראון וחי תפסין לזון אחרון:
 אבל הכא מילתא עבידא לאיגלווי.
 בסוף שיבאו עדי שטר ויעידו:
 ואטרווי כי דינא פרי וימני. שמה
 דנין עם המלוה ואם נולדו מדו
 עמדין אט לחזר ולגבותו מיד הלוה
 לאחר זמן: מלוה אומר חמש וכו'.
 מילתא אחריתי היא. מלוה ולוה שבאו
 לדין מלוה אומר חמש שנים מושכנת
 לי ואין השטר לפנינו ולוה אומר
 לשלש וכבר אכלתה שלש: מנו דאי
 בעי אמר לקוחה היא בידי. לעולם
 ואכלתיה שני חוקה ואכד השטר
 ממני: לא סבירא לכו הוה דאמר רב
 יהודה. ולא אמרינן מנו שהדברים
 מוכיחין שהוא רמאי שאמר אכד השטר
 והאי שטר לא דמי לשטר וזיני דאלו
 שטר וזיני לעדות שמכרה לו הוא בא
 וכי עד עולם תאמר לו להזהר בו
 אמור רבנן ביה עד תלת שנין מני
 לאזהרהו איניש בשטר טפי לא
 מחדה דקסבר לא יא עוד ערער
 עליה אבל זה שהוא מודה ששטר
 משכנתא הוא לראית מנין שנים של
 אכילת פירות לגבוינא דאכילת פירות
 דמנין השנים קאי ומודהר וזיני ביה

ב' כ"י (ו) נכסות יג.
 קידושין טו: (ז) לעיל קב:
 ד' ואמר רבי' (ט) לעיל
 טו: כ"ב לה: (י) (א). (י) ו' (י)
 חו"מ פ"ל טו. ד"ה בעל חוב
 והתם' מסות נה. ד"ה
 ולפת ועד טו: נכוס' טו:
 ד"ה נכסי ו'תוס' כסות נב.
 ד"ה והאמר. (י) ג"ה א"ה.

הגהות הב"ח:
 (ה) ג' ו' וקדים מלוה:
 (ב) ר"י ד"ה כשדה וכו'
 דלישקלניהו:

מוסף רש"י

האי משכנתא דסורא
 דכתבי הכי בו. ונתקנה
 דרבנן הוה חק' משכנתא.
 משום דהמלוה למכור על
 שדה חסר לטוב הפירות
 משום רבת. אבל כשישג
 מותר. עתה משכנתא
 דסורא שמה עשר שנים
 על שדה ולפני עשר שנים
 חזר הקרקע לבעליה כחנם
 וממא קונה פירות של
 כל שנה כמנה ואין לזון
 לז רבת. ואש"ג שנין
 הפירות פסלים. שהרי הוה
 קרוב לשכר וקריב להשכר.
 שחקק פירות כל שנה
 כמנה ואפילו כמנה שנים
 שלא היו שנין פירות השנה
 דינר ושנים ב"ב דל"ה.

דלא לירכס ליה עד כלות השנים והאי דקאמר אירכס לא מהימן
 דמיכבש הוא דכבשה וכו': אלא מעסה. אדרב יהודה קפרין
 דאמר אי בעי אמר לקוחה היא בידי: הכי נמי דמהימן. וכי עביד
 רבנן מילתא דאחי בה ידי רמאות כי האי: סקון רבנן למרי
 ארעא דייב טסקא. למלכא: וכרי כריא. מתקן אחרין
 סביבות הגבולים: ואי ארעא קניא הוא. דלית ליה טסקא וכריא
 נמי לית ליה מאי ליעביד: למחוי. הוה יודעים שלא מכרמה
 לו אלא היא משכון בידי: הכי גרסינן הא כאלסא דשקיל
 אריסא פלגא הא כאלסא דשקיל אריסא סילפא. ולא גרסינן
 שללא ככולי מילתא: שכירי. לימים או למדשים ושכנות
 ושכרתיו כמעות. וכל נאמן דקאמר כשנעמם היסת הוא:
 אנו השכחנו. ואין לבע"ח צמה שהשכחו ימומים כלום:
 ספק

דאיבעי ליה למחוי ולאמר
 דחשיבה שפיר מחאה ככי האי גוונא וכי האי גוונא יש לפרש כפי'
 חוקת הבתים (שם דף לה: ושם) גבי וחי טעין ואמר לפירות
 הורדתיך נאמן ואף על גב דהתם רב אשי פריך לרב כהנא ואי
 לפירות אחרת מאי הוה ליה למיעבד ורב כהנא משני דאיבעי
 ליה למחוי ומימי ראהי ממשכנתא דסורא וצשמעתין רב אשי
 משני איבעי ליה למחוי וכן משני רב אשי התם כשהוה פירקא
 (דף נח.) גבי האי מאן דזינן דקלא לחכריה איכא למימר
 דרב אשי התם קיבל שיניא מרב כהנא והכי משני ליה איהו
 נמי הכי: ה"א משכנתא דסורא בו. אש"ג דהא גופא דהכא
 אפשר דמשכנתא דסורא הוה שייך שפיר לאקשויי בהאי ליגנא
 לפי משכנתא דסורא הוה קיס ליה שחקו חכמים לעשות להכי
 קאמר אלא מעתה תקנת משכנתא דסורא וכו':

סכר